

Edukacyjne inwestycje

Ogłosiliśmy przetargi na budowę oraz rozbudowę szkół i przedszkoli

Wyzwanie. Szkoła przy Wspólnej ma być gotowa na początek roku szkolnego 2019/20. To bliski termin, ale w zasięgu sprawnego wykonawcy.

W roku szkolnym 2010/11 do mareckich szkół chodziło 1,9 tys. uczniów. W tym roku szkolnym jest ich ponad 3 tys. Podobny problem dotyczy mareckich przedszkolaków. Efekty są takie, że publiczne placówki edukacyjne pękają w szwach. Sytuację dodatkowo pogorszyła niedawna reforma oświaty, która wydłużyła czas nauki w zatłoczonych szkołach podstawowych. Zaczynamy to zmieniać. We wrześniu otworzyliśmy rozbudowaną podstawówkę przy Okólnej.

Powstały tam: nowa część edukacyjna oraz hala sportowa. Czas na kolejne inwestycje w marecką edukację. Za ich realizację będą odpowiadały Mareckie Inwestycje Miejskie, które praktycznie zakończyły rozmowy z kontrolowanymi przez skarb państwa bankami.
– Znaczną większość kwestii projektowych i formalnych mamy za sobą. Ogłaszamy przetargi i szukamy wykonawców – mówi burmistrz Jacek Orych.

Więcej niż szkoła
Największym przedsięwzięciem jest budowa zupełnie nowej szkoły podstawowej przy ul. Wspólnej. Mieszkańcy z dłuższym stażem pamiętają, że pierwotnie miało to być gimnazjum. Po wprowadzeniu reformy oświatowej władze miasta zdecydowały o szybkim przeprojektowaniu budynku.
– Zamiast gimnazjum dla 800 uczniów będzie to podstawów-

DOKOŃCZENIE NA STR. 3

MARKI W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH

Facebook, YouTube, Twitter, Instagram

W NUMERZE

INWESTYCJE

- ↳ Drogowy flesz 4-5
- ↳ Dwa ważne przetargi 4-5
- ↳ GDDKiA mobilizuje wykonawcę obwodnicy 6
- ↳ Przetarg na plac przy Sportowej 6
- ↳ Budżet w pigułce 6
- ↳ Od pomysłu do realizacji 7

KULTURA

- ↳ Czesław Moził w Markach 8
- ↳ Zima w mieście 8
- ↳ Wieczór wzruszeń 8

Z ŻYCIA MIASTA

- ↳ Seniorze, zabierz głos 9
- ↳ Finał Wielkiej Orkiestry 9
- ↳ Karty Dużej Rodziny w OPS 9
- ↳ Powrót do ojczyzny 10
- ↳ Rada Miasta w pełnym składzie 10
- ↳ Wyniki budżetu obywatelskiego 10

EDUKACJA

- ↳ Kolejka chętnych do tablicy 11
- ↳ Wyróżnienia dla nauczycieli 11

Z ŻYCIA MIASTA

- ↳ Olimpiada przedszkolaków 12
- ↳ Marcovia zbiera siły 12
- ↳ Hala z patronką 13
- ↳ Mistrz świata z Marek 13
- ↳ Święto Niepodległej 14
- ↳ Koło ratunkowe z OPS 14
- ↳ Filantrop uhonorowany 15
- ↳ Wodny Oskar 15

CZYSZTE MARKI

- ↳ Harmonogram odbioru śmieci 16

PALENIE PLASTIKU I ŚMIECI WYWOŁUJE RAKA I INNE CHOROBY. U CIEBIE I TWOJEJ RODZINY

Szanowni Państwo, Mieszkańcy Marek

Zbliża się Gwiazdka. Wielu z Państwa jest już myślami przy przygotowaniach do Wigilii, jednego z najpiękniejszych wieczorów w roku. To cudowny czas, kiedy przestajemy myśleć o tym, co nas dzieli, a uwagę skupiamy na tym, co nas łączy, chroniąc się w zaciszu domowego ogniska przed zgiełkiem dnia codziennego. Życzę Państwu właśnie takich świąt, a tydzień później – niezapomnianego sylwestra i dobrego otwarcia 2018 roku. Pamiętajcie tylko wcześniej o odwiedzeniu naszego bożonarodzeniowego jarmarku, o którym piszemy poniżej.

Dla mareckiego samorządu, wbrew temperaturze na zewnątrz, grudniowe dni są gorące. Przygotowaliśmy projekt budżetu na przyszły rok (strona 6), który jest obecnie dyskutowany przez radnych. Rozmawiamy z Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad w sprawie przebudowy Alei Piłsudskiego.

Ruszyły też przetargi, dzięki którym zmodernizujemy ulice (str. 4-5) oraz poprawimy sytuację lokalową mareckiej oświaty (str. 1 i 3).

A skoro jesteśmy przy oświacie – o jej poziomie nie świadczą tylko mury, ale nauczyciele i pomoce naukowe. Starsze pokolenia pamiętają czasy zielonej/czarnej tablicy i kredy. I oczywiście stres związany z wywołaniem na środek klasy. Było, minęło. W mareckich szkołach pojawiły się wielkie tablety, czyli tablice XXI wieku (str. 11). Choć trudno nam w to uwierzyć, dzieci same wrywają się, by rozwiązywać zadania.

Cóż, pokolenie smartfonów i tabletów tak już ma... Najważniejsze, że dzięki temu dzieci łatwiej przyswajają wiedzę. I o to w tym właśnie chodziło.

Burmistrz Miasta Marki

Jacek Orzech

PIERWSZE URODZINY PIERWSZEJ STREFY

1 listopada minął rok, od kiedy mieszkańcy naszego miasta płacą znacząco mniej za przejazdy autobusami Zarządu Transportu Miejskiego. Z tej okazji warszawska instytucja dokonała ciekawego porównania – roku przed wprowadzeniem pierwszej strefy i roku po jej wprowadzeniu. Okazuje się, że szacunkowa liczba osób korzystających z komunikacji miejskiej w Markach zwiększyła się o około 7 proc. Wzrosła też liczba sprzedanych biletów – zarówno jednorazowych, jak i długoterminowych. I pewnie ten trend zostanie utrzymany. Oddanie obwodnicy Marek, odblokowanie Alei Marszałka Piłsudskiego i budowa parkingów przesiadkowych przy Sportowej i Dużej uatrakcyjnią podróż środkami komunikacji publicznej. – Po wybudowaniu stacji metra na Targówku chcemy uruchomić linię ekspresową z Marek. Rozmawiamy z ZTM w tej sprawie – mówi burmistrz Jacek Orzech.

3,29 mln – To liczba pasażerów w Markach w pierwszym roku po wprowadzeniu pierwszej strefy. Wzrosła o 7 proc.

Wzrost sprzedaży biletów

Jednorazowe	+8929
20-minutowe	+11896
30-dniowe	+854

Źródło: ZTM

Zapraszamy na jarmark bożonarodzeniowy

Koncerty, warsztaty, atrakcje dla najmłodszych – 16 i 17 grudnia na skwerze przy ratuszu będzie się działo!

Historia jarmarków bożonarodzeniowych sięga czasów średniowiecza. Ich idea powstała na terenach dzisiejszych Niemiec i Austrii. Nasz marecki jarmark świąteczny ma wprawdzie dopiero trzy lata, ale z każdym rokiem staje się coraz bogatszy w wydarzenia kulturalne oraz atrakcje dla mieszkańców. W tym roku zaprosimy Państwa tradycyjnie na skwer przed ratuszem obok mareckiej ciuchci. Impreza będzie trwała dwa dni – od 16 do 17 grudnia. Jedyne, czego nie możemy zagwarantować, to zimowa pogoda. Życzylibyśmy sobie taką, jaką mieliśmy dwa lata temu.

– Przygotowaliśmy dla Państwa moc atrakcji. Będą koncerty, występy teatralne, wspólne śpiewanie kołęd i fabryka prezentów św. Mikołaja. W namiocie obok ratusza, pod okiem instruktorów, będzie można własnoręcznie przygotować niespodziankę dla najbliższych – mówi Emilia Oleksiak, naczelnik Wydziału Promocji, Spraw Społecznych i Zdrowia.

Na scenie i obok niej pojawią się artyści, których mogliśmy poznać latem tego roku. W sobotę wystąpi Teatr Akt, którego przedstawienie oglądaliśmy podczas tegorocznych Dni Marek. Aktorzy pojawią się dwukrotnie: z happeningiem „Mikołaj i Spółka” oraz na scenie z etiudą „Świąteczna gorączka”. Wieczór uświetni koncert kołęd, których wykonawcami będą mareccy samorządowcy.

W niedzielę na scenie pojawi się Studio Wokalne MOK z koncertem pastorałek. Gwiazdą wieczoru będzie zespół Singin' Birds – poznaliśmy głosy trzech niezwykłych graczy podczas letnich koncertów w Parku Briggsów.

– Oczywiście przez dwa dni będą też czynne stoiska z ofertą naszych lokalnych przedsiębiorców – dodaje Emilia Oleksiak.

Na atrakcje mogą liczyć też dzieci. Jak co roku przyjedzie do nas Mikołaj oraz jego szalona kolejka. Zapraszamy! Początek – o godz. 14.00!

FOT. WWW.SINGINBIRDS.PL, ARCHIWUM TEATRU AKT, UM

DOKOŃCZENIE ZE STR. 1

ka dla 1200 młodych markowian – mówi Jacek Orych.

W unijnym biuletynie ukazało się wstępne ogłoszenie informacyjne o przetargu. Ogłoszenie postępowania przewidziano na początek grudnia. Wykonawca prac powinien zostać wybrany na początku przyszłego roku.

– Kompleks ma być nie tylko centrum edukacji, ale po godzinach lekcyjnych również miejscem spotkań mieszkańców. Przy Wspólnej będzie można m.in. popływać, uczestniczyć w zawodach sportowych, wziąć udział w wydarzeniach kulturalnych – dodaje Jacek Orych.

– Staramy się, by kompleks był jak najbardziej efektywny energetycznie. Zastosujemy nowoczesne rozwiązania, dzięki czemu eksploatacja będzie dużo tańsza niż tradycyjnego obiektu. Będą to budynki pasywne korzystające z odnawialnych źródeł energii, m.in. paneli fotowoltaicznych, pomp ciepła, kogeneracji, które staną się wzorem dla innych obiektów edukacyjnych w Polsce – podkreśla Kamil Wieczorek, prezes Mareckich Inwestycji Miejskich.

Założenie jest takie, że obiekt zostanie oddany do użytku w drugiej połowie 2019 r.

Edukacja w modułach

Dużo szybciej, bo latem przyszłego roku, dzieci zostaną przyjęte przez placówki przy Dużej oraz Okólnej (róg Słonecznej). Pod koniec listopada została ogłoszona przetarg w formule „zaprojektuj i zbuduj”.

W pierwszym miejscu obecnie znajduje się miejskie przedszkole. Zostanie rozbudowane o dodatkowy obiekt w technologii modułowej, do którego będzie mogło uczęszczać 225 przedszkolaków.

– Wyniki tegorocznej rekrutacji pokazały, że pilnie musimy zrobić to, czego nie zrobiono w poprzednich kadencjach, czyli rozbudować bazę edukacyjną. Od czasu końca komunizmu do 2015 r. (otwarcie w Strudze w Zespole Szkół nr 2) nie powstało w Markach żadne publiczne przedszkole – dodaje Dariusz Pietrucha, zastępca burmistrza Marek.

Przy Okólnej powstanie natomiast filia Szkoły Podstawowej nr 2, która również jest przewidziana do rozbudowy.

– W ubiegłym roku szkolnym kształciliśmy 535 uczniów, w tym roku mamy ich już 600. W obecnym stanie lokalowym przyjęcie kolejnych klas wydaje się niemożliwe – mówi Katarzyna Łempicka, dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2. Plan samorządu jest taki, by w filii przy Okólnej, czyli nowoczesnym, energooszczędnym budynku, uczyły się młodsze klasy – tylko do czasu zakończenia prac przy Szkolnej (przewidzianych na połowę 2019 r.).

– Dbamy w pierwszej kolejności o najmłodszych, aby stworzyć im jak najlepsze warunki na czas remontu „Dwójki” – mówi Dariusz Pietrucha.

Szkoła przy Szkolnej zostanie rozbudowana podobnie jak placówka przy Okólnej. Obok obecnego budynku powstanie jeszcze jeden obiekt edukacyjny. Jego powierzchnia wyniesie około 5 tys. mkw. Szkoła otrzyma też nową halę sportową. MIM przewidują też kompleksowy „remont” starej części „dwójki”. Przetarg w formule „zaprojektuj i zbuduj” zostanie ogłoszony na przełomie roku. Cel jest taki, by w 2019 r. szkoła była już w pełni zmodernizowana.

– Wówczas filia „dwójki” przy Okólnej zostanie zmieniona w miejskie przedszkole – mówi Dariusz Pietrucha.

Okólna róg Słonecznej. Teren po domu komunalnym kilka lat czekał na zagospodarowanie. W przyszłym roku powstanie tam filia szkoły, a potem przedszkole o powierzchni wynoszącej około 1,1 tys. mkw.

Kompleksowe podejście. W nowym budynku przedszkola przy Dużej znajdzie się miejsce dla dziewięciu oddziałów przedszkolnych. Wykonawca zadba także o jego zewnętrzne otoczenie, m.in. plac zabaw.

Zgodnie z duchem czasu. Szkoła przy Wspólnej ma być obiektem energooszczędnym. Dzięki temu koszty jej użytkowania będą znacząco niższe niż tradycyjnego.

Nie tylko dla uczniów. Placówka przy Wspólnej będzie pracować dłużej niż do ostatniego dzwonka. To tu znajdą się m.in. basen, hala sportowa i sala koncertowa.

WIZUALIZACJE: MIM

BUDOWA PARKINGÓW „PARKUJ I JEDŹ”

Jesienią rozpoczęły się prace przy dwóch obiektach przy ul. Dużej i Sportowej. Powstają tam m.in. miejsca do parkowania samochodów (odpowiednio 48 i 102), wiaty i miejsca postojowe dla rowerów, toalety, ławki i biletomaty. W obu lokalizacjach zostaną także zainstalowane pierwsze w Markach miejsca ładowania samochodów elektrycznych. Oba obiekty znajdują się w zasięgu kamer miejskiego monitoring. Inwestycja jest obficie, bo w 80 proc., dofinansowana z pieniędzy unijnych. Koszt przedsięwzięcia wynosi około 2,5 mln zł brutto.

PRZEBUDOWA ULICY POZNAŃSKIEJ

Zgodnie z umową zwycięzca przetargu – Zakład Usług Terenowych Budowlanych i Porządkowych Margot z Warszawy – deklaruje wykonanie kanalizacji deszczowej w tym roku, a nowej nawierzchni i chodnika – w przyszłym roku. Wyremontowany zostanie ponad 300-metrowy odcinek ulicy Poznańskiej. Wartość prac wynosi 1,338 mln zł. Pozostała część Poznańskiej ma zostać zmodernizowana w kolejnych latach – wraz z remontem ul. Ząbkowskiej. Z uwagi na nieuregulowaną własność gruntów w tej części ulicy prawdopodobnie konieczne będzie zastosowanie procedury ZRID.

MODERNIZACJA ULICY SOKOLEJ

Koniec z nierównościami przy ulicy łączącej Lisa-Kuli z Wesołą i stanowiącej dojazd do tzw. ptasich ulic. Na Sokolej powstała droga z betonu asfaltowego (prawie 800 m) o szerokości 6 m. By poprawić bezpieczeństwo ruchu, zaprojektowaliśmy cztery proggi zwalniające z kostki brukowej, wykonawca zainstalował także barierę wzdłuż rowu melioracyjnego. Prace wykonała warszawska firma Planeta.

Drogi z dofin

Rozpoczęliśmy poszukiwania wykonawców Sosnowej-Kościuszki oraz dróg na Zieleńcu. z unijnej puli, oba wejdą do realizacji w

GŁÓWNA I PRZYLEGŁE

W przyszłym roku prawdopodobnie skończą się problemy z brakiem odwodnienia w części dróg na Zieleńcu. Już po zamknięciu tego wydania biuletynu otworzyliśmy oferty w przetargu na kompleksową przebudowę ulic: Głównej, Strzeleckiej, Zachodniej, Wiśniowej, Wschodniej i Przyleśnej oraz fragmentu Wesołej (aktualne informacje na www.marki.pl).

- W ramach inwestycji planowane są m.in.:
- budowa kanalizacji deszczowej i oczyszczalni wód opadowych,
  - przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych,
  - ułożenie nowej nawierzchni
  - budowa drogi rowerowej do węzła drogi ekspresowej S-8 „Zielonka 2”.

Projekt był konsultowany z mieszkańcami Zieleńca przez Mareckie Inwestycje Miejskie, które wykonywały dokumentację.

– Po zmodernizowaniu ulicy Sowińskiego powstanie wygodny dojazd z Zieleńca do centrum Marek. Z inwestycji skorzystają piesi, rowerzyści i kierowcy – mówi burmistrz Jacek Orych.

Miasto sięga po fundusze zewnętrzne, by zrealizować tę inwestycję. Budowa dróg rowerowych ma zapewnione finansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

ansowaniem

kompleksowej przebudowy
Oba zamówienia są dofinansowane
2018 r.

SOSNOWA, KOŚCIUSZKI

Jak usprawnić wyjazd z Okólnej w Sosnową i Kościuszki? W ciągu roku szkolnego tworzą się tu korki. Ten problem zostanie rozwiązany. Zamiast klasycznego skrzyżowania powstanie rondo, dzięki któremu ruch pojazdów będzie płynniejszy. To tylko jedna z korzyści, która wyniknie z realizacji inwestycji pod nazwą „Rozbudowa drogi powiatowej w ulicy Sosnowej i Kościuszki w Markach”. Pod koniec listopada marecki samorząd ogłosił przetarg na wyłonienie wykonawcy trasy, łączącej nasze miasto z Białogłąką.

Zakres prac jest bardzo szeroki. Przede wszystkim wzdłuż Sosnowej i Kościuszki zostanie wybudowana kanalizacja deszczowa. Rozwiąże ona problem ogromnych kałuż, które powstawały po intensywnych opadach deszczu. Kierowcy będą mogli zapomnieć o nierównym asfalcie i o wyprzedzaniu rowerów. Miłośnicy dwóch kółek otrzymają bowiem drogę rowerową, która od granic Marek będzie prowadzić aż do Alei Piłsudskiego. Z inwestycji skorzysta również Wodociąg Marecki, który ułoży brakujące odcinki kanalizacji sanitarnej w ul. Kościuszki, a także pociągnie sieć do Nauczycielskiej i Dziennikarskiej. Piesi otrzymają równy chodnik, doświetlony energooszczędnymi latarniami.

W finansowaniu tej inwestycji uczestniczą: samorząd Marek, powiat wołyński i Wodociąg Marecki. Dodatkowo budowa drogi rowerowej w istotnej części sfinansowana zostanie z unijnego programu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

PRZEBUDOWA ZYGMUNTOWSKIEJ I ZAGŁOBY

Prace przy największej tegorocznej inwestycji drogowej toczą się od wiosny. Pierwotnie roboty miały zakończyć się w październiku, ale tak się nie stało. Z kilku powodów: niespodziewanych kolizji podziemnych (inne dane znajdują się na mapach, inne są w rzeczywistości), dodatkowych wniosków mieszkańców o wykonanie przyłączy oraz intensywnych opadów deszczu. Zakładamy, że ulica Zagłoby będzie gotowa do końca roku, natomiast Zygmunowska – w przyszłym.

MODERNIZACJA KOŁŁĄTAJA, STASZICA I RÓWNEJ

Kończą się roboty przy trzech mareckich ulicach z południowej części miasta (firma wykonująca prace nie uzyskała jeszcze bezusterkowego protokołu odbioru robót). Tu również wykonawca natrafił na niespodziewane podziemne kolizje i konieczność położenia nowej podbudowy. Przy Kołłątaja, Staszica i Równej został nie tylko ułożony nowy asfalt, ale również ułożona kanalizacja deszczowa, rozwiązująca problem odprowadzenia deszczówki w tym rejonie.

BUDOWA CHODNIKA I DOŚWIETLENIA OKÓLNEJ

Intensywnie realizowany jest projekt z Mareckiego Budżetu Obywatelskiego. W sąsiedztwie rozbudowanej niedawno Szkoły Podstawowej nr 1 powstaje chodnik – od ulicy 11 Listopada do ulicy Głowackiego (wraz z wjazdem na tę ulicę). Wykonawca prac udzieli na niego 60-miesięcznej gwarancji. Rozpoczęły się również prace nad doświetleniem przejść dla pieszych: przy moście, na skrzyżowaniu 11 Listopada i Okólnej oraz przy Głowackiego.

GDDKiA mobilizuje wykonawcę obwodnicy

Jest tak blisko, ale... No właśnie. W zasadzie już powinniśmy jeździć obwodnicą Marek, tymczasem droga nie została jeszcze oddana do użytku. Pod koniec listopada pojawiły się informacje dotyczące możliwości zerwania umowy przez Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA) z wykonawcą jednego z odcinków drogi, która odkorkuje nasze miasto. Ostatecznie do realizacji tego drastycznego scenariusza nie doszło. 24 listopada GDDKiA, która w imieniu państwa realizuje ten projekt, poinformowała, że kontrakt z włoskim partnerem będzie nadal realizowany.

– Ze swej strony robimy wszystko, by zmobilizować wykonawcę, aby ruch został puszczony około 15 grudnia. Staramy się także mu pomóc m.in. w rozmowach z podwykonawcami czy kwestiach odbiorów – informuje Jan Krynicki, rzecznik Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

PRZETARG NA PLAC PRZY SPORTOWEJ

Do dwóch razy sztuka? Ponownie szukamy wykonawcy rekreacyjnego obiektu przy Sportowej.

Latem tego roku ogłosiliśmy przetarg na wykonanie pełnego atrakcji placu miejskiego. Niestety, nie zgłosiła się wówczas żadna firma gotowa zrealizować to zamówienie. W listopadzie ponowiliśmy przetarg na wybór wykonawcy kompleksu przy Sportowej. Będzie to wspólna inwestycja Urzędu Miasta oraz Wodociągu Mareckiego, wsparta głosami mieszkańców w budżecie obywatelskim. Przy ul. Sportowej powstaną:

- ▶ plac wodnych atrakcji dla dzieci z multimediami;
- ▶ siłownia plenerowa z 13 podwójnymi urządzeniami zgrupowanymi w dwóch stacjach (z budżetu obywatelskiego);
- ▶ plac ćwiczeń dla dorosłych wyposażony m.in. w poręczę, drabinki i ławki do ćwiczeń;
- ▶ park linowy dla dzieci w wieku 3-13 lat o małym stopniu trudności (z budżetu obywatelskiego);
- ▶ alejki: spacerowa oraz dla rolkarzy/rowerzystów;
- ▶ miejsce pod sezonową gastronomię;
- ▶ toaleta publiczna.

Termin złożenia ofert mija w Mikołajki, 6 grudnia. Prace mają się zakończyć w pierwszej połowie przyszłego roku.

Na edukację i infrastrukturę

Projekt budżetu na 2018 r. trafił do radnych. Co trzecia złotówka zasili marecką oświatę, niewiele mniejsze będą inwestycje.

Z budżetem miasta jest trochę jak z budżetem domowym. Szacujemy, ile wyniosą nasze dochody, prognozujemy wydatki bieżące i inwestycje. Podstawowa różnica jest taka, że w samorządzie robimy to w perspektywie rocznej, a rodziny – w miesięcznej.

Po intensywnych pracach przygotowawczych projekt budżetu miasta został przekazany radnym. Nasze miasto szacuje, że wyda w przyszłym roku ponad 190 mln zł. Ponad 60 mln zł pochłonie oświata. Kolejną pozycją w wydatkach są inwestycje.

– Planujemy, że wyniosą w przyszłym roku 54,3 mln zł i przede wszystkim zostaną przeznaczone na poprawę mareckiej infrastruktury drogowej – mówi burmistrz Jacek Orych.

Będą to zarówno przedsięwzięcia rozpoczęte w tym roku, jak i kompletnie nowe.

– Jednocześnie będzie powstawać dokumentacja, która umożliwi sukcesywne ogłaszanie przetargów w kolejnych latach – dodaje Jacek Orych.

Jego zdaniem, inwestycje mogłoby być jeszcze więcej, gdyby wszyscy mieszkańcy wskazali nasze miasto w rocznym zeznaniu podatkowym PIT.

– Szacujemy, że nie uczyniło tego kilka tysięcy osób. Gdyby wszyscy rozliczali się w urzędzie skarbowym w Wołominie, co roku mielibyśmy o kilka milionów więcej. Zmiana miejsca rozliczania podatnika nic nie kosztuje, a dla nas ma kolosalne znaczenie. Dołączcie do tych, którzy już to zrobili. To ostatnie grono rośnie, bo w budżecie widzimy rosnące dochody z PIT – tłumaczy Jacek Orych.

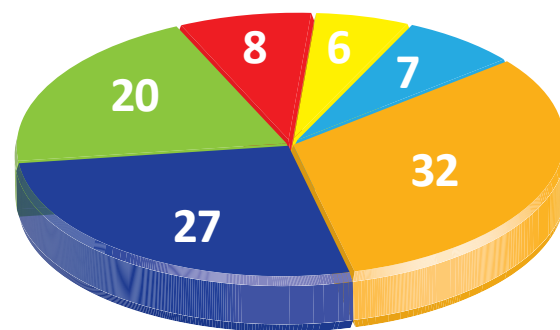
Dochody miasta wyniosą w przyszłym roku 158,65 mln zł. Planowany deficyt (finansuje część inwestycji) zosta-

nie pokryty z emisji papierów wartościowych. Największą część dochodów miasta (48 proc.) stanowią udziały we wpływach PIT i CIT oraz podatku od nieruchomości. Subwencja oświatowa (od państwa) jest warta prawie 30 mln zł i pokrywa tylko połowę kosztów edukacji dzieci i młodzieży.

Więcej na temat szczegółowych zapisów budżetu – w następnym numerze.

Z MIEJSKIEJ KASY

Struktura miejskich wydatków budżetowych w 2018 r. (w proc.)

- Oświata i wychowanie
- Transport i łączność
- Pomoc społeczna/pomoc dla rodzin
- Administracja publiczna
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska
- Pozostałe wydatki

Droga do wybudowania drogi

Przygotowaliśmy dla Państwa przewodnik o procedurach, które trzeba przejść, by zrealizować inwestycję drogową.

Mamy w Markach około 70 km dróg gruntowych i tyleż samo asfaltowych, bardzo często już w nienajlepszym stanie. W tej kadencji realizujemy około 4-5 km dróg rocznie (najczęściej w opcji z budową kanalizacji deszczowej lub drenażem). Widzą Państwo efekt końcowy, czyli etap robót i oddania drogi do użytku. Ale zanim do etapu wykonawstwa dojdziemy, pokonujemy procedury, których realizacji wymaga od nas prawo. Niestety,

o czym sami Państwo zaraz się przekonają, trzeba na nie poświęcić mnóstwo czasu. Na dodatek poniższy terminarz nie obejmuje sytuacji, w których pojawiają się spory i problemy. Wystarczy brak porozumienia z operatorami mediów w trakcie projektowania, zaskarżenie pozwoleń, brak ofert w przetargu lub kolizja w trakcie wykonywania prac, by realizacja inwestycji była dłuższa niż w opisie.

KROK PIERWSZY Wniosek o realizację inwestycji	KROK DRUGI Zgoda władz miasta na rozpoczęcie dalszych procedur	KROK TRZECI Przetarg na opracowanie dokumentacji projektowej
Analiza możliwości technicznych (odprowadzenie wód deszczowych), stanu własności gruntów, sformułowanie opinii przez wydział inwestycji – maksymalnie 30 dni	Analiza planistyczna i przedstawienie uwarunkowań inwestycji, szczegółowa analiza stanu własnościowego działek, opracowanie warunków technicznych (branża wodno-kanalizacyjna, kanalizacja deszczowa), wstępne oszacowanie wartości prac projektowych – około 30 dni	Opracowanie dokumentacji przetargowej, procedura przetargowa, podpisanie umowy z projektantem – około 35 dni

KROK CZWARTY Procedura projektowa			
	WARIANT I Pozwolenie na budowę	WARIANT II Zgłoszenie	WARIANT III Zezwolenie na Realizację Inwestycji Drogowej (tzw. ZRID)
Część wspólna dla trzech wariantów	1) Mapa do celów projektowych 30 dni 2a) Uzyskanie wypisów i wyrysów (w przypadku miejscowego planu) 30 dni (wariant 1) 2b) Uzyskanie warunków zabudowy (w przypadku braku miejscowego planu) 30 dni (wariant 2)	3) Uzyskanie niezbędnych decyzji lokalizacyjnych, warunków technicznych branżowych 60 dni 4) Opracowanie projektowe (rysunki, szkice, opisy) 30 dni 5) Uzyskanie decyzji na naradzie koordynacyjnej (gmina, starostwo,	operatorzy mediów, np. energetyka i gazownia) 30 dni 6) Opracowanie stałej organizacji ruchu wraz z zatwierdzeniem u inżyniera ruchu 30 dni Równoległe wnioski do inżyniera ruchu o zatwierdzenie geometrii 30 dni
Części rozbieżne dla trzech wariantów	<ul style="list-style-type: none"> Złożenie wniosku o pozwolenie na budowę łącznie z wydaniem decyzji 65 dni Uprawnoczenie decyzji 14 dni Łączny czas trwania procedury 289 dni	<ul style="list-style-type: none"> Złożenie wniosku o pozwolenie na budowę łącznie z wydaniem uprawnomocnienia 21 dni Łączny czas trwania procedury 231 dni	<ul style="list-style-type: none"> Złożenie wniosku o wydanie decyzji ZRID wraz z wydaniem decyzji 90 dni Termin zgłaszania zaskarżeń do decyzji 14 dni Łączny czas trwania procedury 314 dni

KROK PIĄTY Wybór wykonawcy i realizacja robót		
	Przetarg poniżej progów unijnych	Przetarg powyżej progów unijnych
• Opracowanie dokumentacji przetargowej przez Wydział Inwestycji i Zarządu Dróg	14 dni	14 dni
• Przygotowanie Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia wraz z ogłoszeniem przetargu	7 dni	7 dni
• Czas na składanie ofert	14 dni	40 dni
• Procedura wyjaśniająca wraz z podpisaniem umowy	30 dni	30 dni
• Przekazanie terenu budowy (pod warunkiem opracowania przez wybranego wykonawcę projektu czasowej organizacji ruchu)	14 dni	14 dni
• Termin wykonania zadania	(od 30 do 180 dni)	(od 180 do 540 dni)
• Uzyskanie pozwolenia na użytkowanie – 30 dni / 30 dni		
Łączny czas trwania procedury	min. 139 dni – maks. 289 dni	min. 315 dni – maks. 675 dni

(UWAGA! – w analizie nie uwzględniono okresów zimowych, w których nie są realizowane prace budowlane)

Marecki Ośrodek Kultury **MOK** im. Tadeusza Łużyńskiego

Zapraszamy do odwiedzania naszej strony internetowej www.mokmarki.pl
oraz profilu na FB <https://www.facebook.com/mokmarki>

WSPOMNIENIE O KRYSZYŃCE KLIMECKIEJ

To był wieczór pełen wzruszeń i anegdot uświetniony koncertem na skrzypce i fortepian.

Była założycielką i dyrektorką Mareckiego Ośrodka Kultury przez ponad 32 lata. Inicjowała i organizowała wydarzenia kulturalne: koncerty, wystawy, konkursy plastyczne, recytatorskie. Została uhonorowana m.in. medalami Pro Patria oraz Pro Masovia oraz odznaką honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”. Krystyna Klimecka zmarła w lutym tego roku, ale na zawsze pozostanie w naszej pamięci.

W niedzielę, 5 listopada, szczególnie wspominaliśmy wieloletnią szefową MOK. W spotkaniu przy Fabrycznej wzięli udział przedsta-

wiciele rodziny: siostra Hanna Klimecka oraz syn Michał Hauszyld z rodziną, władze naszego miasta oraz powiatu. Aleksandra Jankowska, dyrektor MOK im. Tadeusza Łużyńskiego, wręczyła rodzinie pamiątkowe albumy. Bliscy, przyjaciele, znajomi, współpracownicy (m.in. Anna Misiurska, Aleksandra Krupska, Barbara Miechowicz, Zbigniew Paciorek, Waław Puławski) podzielili się refleksjami oraz anegdotami związanymi z ikoną mareckiej kultury. Wspominali Krystynę Klimecką jako dyrektora, przyjaciela, człowieka. Były to wzruszające słowa, wskrzeszające minione dni, ożywiające dawne zdarzenia i miejsca. Uroczystość uświetnił koncert na skrzypce i fortepian w wykonaniu Kamili Malik i Pawła Listwona.

MŁODA EMIGRA

Zapraszamy młodzież do programu, realizowanego we współpracy z organizatorami filmowego festiwalu.

Emigra to nowatorskie przedsięwzięcie, ukazujące poprzez film życie Polaków poza krajem. W ramach tego festiwalu odbyły się projekcje dwóch filmów: „PL w UA” Mirosława Rowickiego oraz „Pokolenie PLT”

Agaty Lewandowski i Romualda Mieczkowskiego. W styczniu zapraszamy młodzież na spotkanie oraz warsztaty z Piotrem Apolinarskim, polskim fotografem wojennym mieszkającym w Londynie, współpracującym z BBC, laureatem nagrody Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich w kategorii fotografia zaangażowana.

Więcej o Festiwalu Filmowym EMIGRA: www.emigra.com.pl

ZIMA W MIEŚCIE 2018

Zapraszamy na nową edycję akcji „Zima w mieście”, która odbywać się będzie w MOK pod hasłem „W zimowym ogrodzie sztuki”.

Od 15 do 19 stycznia gościć będziemy uczestników indywidualnych (klasy I-IV, decyduje kolejność zgłoszeń). Na drugi tydzień ferii przygotowaliśmy ofertę dla szkół. Zorganizowane grupy zapraszamy 22 oraz 23 stycznia na godz. 10.00 lub 12.30 (zapisy pod nr. tel.: 22 781 14 06).

Program obejmuje dwie wycieczki autokarowe – do Pałacu w Wilanowie na warsztaty zatytułowane „Codzienne niecodzienne stroje dwórek i dworzana króla Jana III” oraz Muzeum Et-

nograficznego w Warszawie, wizytę w sali zabaw, warsztaty artystyczne plastyczne, taneczne i muzyczne. Uczestnicy będą mieć także czas na swobodną zabawę i zawieranie nowych przyjaciół. Zapewniamy obiad.

W drugim tygodniu ferii proponujemy grupom zorganizowanym warsztaty artystyczne. 22 stycznia poprowadzimy zajęcia „Marki – Zakamarki”, podczas których dzieci stworzą własną książkę z ilustracjami i mobilnym bohaterem, przedstawiającą historię i rozwój naszej miejscowości. Natomiast 23 stycznia przeniesiemy się w czasie i przestrzeni, czyli udamy się w podróż do dawnej Wenecji – stworzymy unikalne maski i elementy stroju karnawałowego.

Czesław Mozil na naszej scenie

Zapraszamy fanów jednego z najpopularniejszych współczesnych artystów na grudniowy koncert.

Śpiewa, komponuje, gra na akordeonie, jest też liderem polsko-duńskiego zespołu „Czesław Śpiewa”. W niedzielę, 10 grudnia, Czesław Mozil pojawi się w Mareckim Ośrodku Kultury im. Tadeusza Łużyńskiego z projektem „Czesław Śpiewa Solo Act”. Będzie to niezwykła okazja wysłuchania artysty podczas kameralnego koncertu – połączenia monodramu i stand-upu.

Głównym wątkiem programu jest życie codzienne popularnego artysty, będą to historie opowiedziane za pomocą największych, zagranych na żywo hitów Czesława. Nasz bohater zadaje słuchaczom pytanie: co to znaczy odnieść sukces w Polsce? A wszystko to z perspektywy podwójnego emigranta, żyjącego między Danią a Polską, kochającego absurdy obu tych krajów i patrzącego na wszystko z humorem. To przewrotna, słodko-gorzka i bardzo zabawna opowieść o patriotyzmie, emigracji i ojczyźnie. Śpiewana. Śmieszna. Wzruszająca. Niezwykle aktualna.

Bilety w cenie 20 zł do nabycia w sekretariacie MOK. Początek koncertu – godzina 18.00.
FOT. CZESLAWSPIEWA.COM

MARECKA RADA SENIORÓW

Seniorze, Twój głos będzie lepiej słychać. W naszym mieście powstanie rada środowisk 60+.

Nie ma co ukrywać. Jako społeczeństwo starzejemy się. W tej chwili osoby po sześćdziesiątce stanowią 22 proc. ogółu obywateli, ale szybko ten odsetek urośnie do 40 proc.

– Będziemy w przyszłości najstarszym społeczeństwem Unii Europejskiej i już teraz musimy wprowadzać zmiany korzystne dla obecnych i przyszłych seniorów – mówi Przemysław Wiśniewski z Fundacji Zaczyn, która prowadzi konsultacje społeczne na temat utworzenia Mareckiej Rady Seniorów.

Z inicjatywą jej powołania wyszedł w 2016 r. burmistrz Jacek Orych.

– Chcemy, by głos seniorów było lepiej słychać. Często są to środowiska rozproszone, które nie mają odpowiedniej siły przebicia. Niech to się zmieni – podkreśla Jacek Orych.

Przepisy samorządowe pozwalają na utworzenie takiego ciała opiniującego. W tej sprawie władze naszego miasta chciały oddać głos środowisku seniorskiemu. W spotkaniach konsultacyjnych wzięło udział ponad 200 osób. Dzięki nim powstał projekt statutu Mareckiej Rady Seniorów.

– Byliśmy bardzo pozytywnie zaskoczeni tym, że lokalne władze były od początku otwarte na pomysł zorganizowania oddolnych wyborów do rady. W innych gminach zazwyczaj burmistrz mianuje jej członków, co konserwuje interesy najsilniejszych lokalnych środowisk 60+. Tymczasem środowiska te reprezentują zazwyczaj niewielki odsetek mieszkańców. W Markach burmistrz opowiada się za demokratycznymi wyborami, co odpowiada także większości uczestników konsultacji – podkreśla Przemysław Wiśniewski.

Po zakończeniu konsultacji projekt uchwały powołującej Marecką Radę Seniorów zostanie przedstawiony Radzie Miasta. O szczegółach będziemy pisać w kolejnym numerze biuletynu.

SZANSA NA MILION W WIELKIEJ ORKIESTRZE

Zapraszamy 14 stycznia do hali przy ul. Dużej. Będzie się działo!

26. raz w Polsce, 13. raz w Markach. 14 stycznia przyszłego roku znów będziemy uczestniczyć w jednym z największych projektów charytatywnych w Polsce – Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy (WOŚP). Do tej pory Marki uzbierały blisko 880 tys. zł.

– Odczarujemy liczbę 13 i przekroczymy milion złotych. A jest to absolutnie możliwe, gdyż w zeszłym roku pobiliśmy dotychczasowe zbiórki rekordową kwotą blisko 150 tys. zł. Jednym słowem dla markowian nie ma rzeczy niemożliwych – mówi Maria Krzyżanowska, szefowa mareckiego finału.

Fundacja WOŚP zdecydowała, że pieniądze ze zbiórki posłużą na wyrównanie szans leczenia noworodków na podstawowych oddziałach neonatologicznych poprzez doposażenie ich w nowoczesny, specjalistyczny sprzęt.

– Mieszkańcy Marek, ludzie wielkiego serca już szykują się do czynienia dobra. Lokomotywa ruszyła, bądźcie w tym szczególnym dniu z nami! Szykujemy moc atrakcji: licytacje, występy dzieci i gwiazd, pokazy sportowe i taneczne, konkursy. Jak zwykle kawiarenka będzie kusić domowymi wypiekami i świeżą kawą. Nikt głodny od nas nie wyjdzie – dodaje Maria Krzyżanowska.

PIĘKNE ŚWIĘTO PARAFII

Uroczysta msza, wręczenie pamiątkowych medali, przedstawienie teatralne, koncert gospel – to była wyjątkowa niedziela dla parafii pod wezwaniem św. Izydora. W październiku obchodziła ona setne urodziny. Z tej okazji została uhonorowana m.in. Medalem Pamiątkowym Pro Masovia. Dostojnemu jubilatowi życzymy kolejnego stulecia w równie dobrej formie!

Szanowni Państwo!

Informujemy, iż od 1 stycznia 2018 r. wszystkie czynności urzędowe dotyczące Mareckiej Karty Dużej Rodziny, Powiatowej Karty Rodziny w ramach programu TAKrodzina.pl oraz ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny wprowadzonej ustawą z 5 grudnia 2014 r.

**zostają przeniesione do
Ośrodka Pomocy Społecznej w Markach
ul. Lisa Kuli 5A – punkt 500+**

**SKŁAD RADY MIASTA
UZUPEŁNIONY**

Po objęciu funkcji zastępcy burmistrza przez Dariusza Pietruchę w Radzie Miasta Marki powstał wakat. W niedzielę, 19 XI, odbyły się wybory uzupełniające w okręgu nr 11 (Struga). Uprawnionych do głosowania było 1072 mieszkańców. Z tego prawa skorzystało 229 obywateli. Najwięcej głosów i mandat radnego uzyskał **Przemysław Lis** (154), zgłoszony przez KW Mareckie Stowarzyszenie Gospodarcze. Na kolejnych miejscach znaleźli się Łukasz Krzysztof Sobczak (KWW Wspólnota Samorządowa – 52 głosy), Ewa Michałak (KWW Marki-Pustelnik-Struga – 15 głosów), Jan Robert Raczko (KWW Kukiz '15 Marki – 5 głosów) oraz Wojciech Kupść (KW Prawica Marka Jurka – 1 głos).

Witajcie w ojczyźnie!

Marki przyjęły pięcioosobową rodzinę repatriantów z Kazachstanu

Wielu naszych rodaków po II wojnie światowej zostało na Wschodzie, w krajach dawnego ZSRR. Nasze państwo, we współpracy z samorządami, po wielu dziesięcioleciach rozłąki sprowadza ich rodziny do Polski. W ten proces włączyły się też Marki. Pod koniec września trzypokoleniowa rodzina Tatarenko i Filipienko przyleciała z Kazachstanu do ojczyzny. Ich ziemią obiecaną stały się Marki. Naszych nowych mieszkańców witaliśmy tradycyjnie chlebem i solą. Przy ul. Pułaskiego zamieszkali Włodzimierz, Bronisława, Oksana, Ludmiła i Maria.

– Bardzo chcieliśmy uczestniczyć w procesie zadołuczynienia za krzywdy, jakie wyrządzono naszym rodakom podczas II wojny światowej, zsyłając ich na nieludzką ziemię, a następnie pozostawiając samych sobie bez żadnego wsparcia w okresie tzw. władzy ludowej. Witajcie w Markach, witajcie w ojczyźnie – mówił Jacek Orych, burmistrz Marek.

– Dzisiejsza uroczystość jest świętem nie tylko dla Polaków powracających do naszego wspólnego domu czy – tak otwartej na apel Rady Ministrów o przyjęcie przez samorządy terytorialne repatriantów – społeczności Marek, lecz dla wszystkich, którzy w swoim życiu kierują się troską o Polskę – napisała w specjalnym liście premier Beata Szydło.

Koniec rozłąki. Staropolskie powitanie rodziny z Kazachstanu przed domem przy Pułaskiego.

Dla Aleksandry Ślusarek, szefowej Związku Repatriantów Rzeczypospolitej Polskiej, to 135. rodzina, którą udało się w Polsce połączyć.

– Mija 80 lat od zsyłki na Wschód. Dziś kolejni nasi rodacy wracają do ojczyzny. Niech złe wspomnienia znikną. Czekamy jeszcze na tych, którzy chcą przerwać golgotę – podkreślała Aleksandra Ślusarek.

Na mareckie uroczystości przybył Stanisław Karczewski, marszałek Senatu.

– To ostatni dzwonek na repatriację Polaków ze Wschodu. Niemcom udało się ściągnąć 0,8 mln osób, my możemy sprowadzić jeszcze kilkanaście tysięcy rodaków. Poprawiliśmy i jeszcze poprawimy prawo, by ułatwić ten proces. W sprawie repatriantów mówimy jednym głosem z opozycją – zaznaczył marszałek Karczewski.

Państwo Tatarenko i Filipienko zamieszkali przy ul. Pułaskiego. Prace modernizacyjne obiektu były nadzorowane przez Zakład Usług Komunalnych. W wyposażeniu i przygotowaniu obiektu pomogły m.in. lokalne stowarzyszenia oraz Wodociąg Marecki.

– Teraz najważniejsze jest to, aby państwo Tatarenko zadowolili się w Markach – podkreślał Jacek Orych.

W integracji z ojczyzną repatriantom pomaga marecki Ośrodek Pomocy Społecznej. Rada Miasta przychyliła się do wniosku, by repatriantom udzielić pomocy finansowej przeznaczonej m.in. na naukę dziecka, naukę polskiego dla dorosłych, wyposażenie domu i pokrycie kosztów tłumaczeń niezbędnych dokumentów. Mała Marysia chodzi do Szkoły Podstawowej nr 3, Oksana studiuje, a Ludmiła jest przygotowywana do pracy w charakterze pomocy dla osób starszych.

Emocjonujące pojedynki w budżecie obywatelskim

Prawie 1300 mieszkańców zdecydowało, które projekty wejdą do realizacji.

14 dopuszczonych projektów w trzech kategoriach, 600 tys. zł do podziału, 15 dni głosowania – tymi liczbami można najkrócej opisać tegoroczną edycję Mareckiego Budżetu Obywatelskiego. W październiku poznaliśmy zwycięzców – swoje głosy elektronicznie bądź w tradycyjny sposób oddało 1289 mieszkańców naszego miasta.

Do realizacji w 2018 r. wchodził zwycięzca każdej kategorii oraz lucky loser, czyli projekt, który nie wygrał, ale zebrał największą liczbę głosów. Patrząc na wyniki głosowania, można powiedzieć, że w każdej z trzech kategorii trwał zażarty wyścig.

W kategorii „Kultura, edukacja, ekologia” największe poparcie zebrał pomysł pod nazwą „Kulturalna Struga i Pustelnik – cykl plenerowych wydarzeń kulturalnych” autorstwa Urszuli Paszkiewicz, Przemysława Lisa i Dariusza Pietruchy. Zebrał on 250 głosów. Latem 2018 r. na terenie Szkół Podstawowych nr 3 i 4 oraz w Zespole Szkół nr 2 będzie można zobaczyć koncerty plenerowe, spektakle teatru ulicznego i projekcje filmowe. Na drugim miejscu (197 głosów) znalazł się pomysł Tomasza Wasia, by zbudować

w naszym mieście Stację Kontroli Jakości Powietrza. Na pocieszenie dla wnioskodawcy i głosujących dodamy, że taki projekt jest w Markach przygotowywany.

W kategorii „Sport, rekreacja” różnica między pierwszym i drugim projektem była jeszcze mniejsza. Zwyciężyła propozycja pod nazwą „Modernizacja placu zabaw przy Wrzosowej oraz budowa integracyjnego placu zabaw na skwerze ks. B. Markiewicza”. Zebrała ona 343 głosy poparcia. W tym przypadku jeszcze raz okazało się, że warto połączyć siły. Z dwóch konkurencyjnych wniosków powstał jeden wspólny – gratulujemy jego inicjatorom. Ale zwycięstwo nie przyszło im łatwo. Pomysł budowy siłowni plenerowej w Parku Briggsów otrzymał 326 głosów poparcia – tylko o 17 mniej niż zwycięski.

Do pojedynku doszło też w kategorii „Inne”. O głosy rywalizowały pomysły budowy znanych ze szkół źródełek markowej wody w przestrzeni miejskiej (skwer przy Urzędzie Miasta, plac Zgody na Zieleńcu, stadion miejski przy Wspólnej lub Orlik przy Stawowej, skwer Ks. Markiewicza w Strudze) oraz zakupu wyposażenia na miejskie imprezy (stoły, ławki, namioty, bariery ochronne). Wynik rywalizacji: 441:417 na korzyść „wodnej inicjatywy”. Przegrany w tej kategorii ma jednak powody do radości. Pomysł zakupu sprzętu na imprezy miejskie to lucky loser. Tym sformułowaniem określa się w sporcie tych, którzy – mimo porażki – przechodzą dalej. Tak więc letnie imprezy 2018 r. odbędą się już przy sprzęcie zakupionym z Mareckiego Budżetu Obywatelskiego!

Wielki tablet zamiast tablicy

Stanie przy szkolnej tablicy może być przyjemne. Pod warunkiem że jest to ogromny monitor interaktywny.

Marecki! Do tablicy! Proszę rozwiązać to równanie – pamiętacie te czasy? Z miną skazańca szło się do zielonej tablicy, brało kredę i, wyrażając umysł, szukało rozwiązania. W każdym razie nie zawsze było to specjalnie przyjemne. I jeszcze ta kreda, która brudziła ubranie, a niektórym przysparzała alergii. Czasy się zmieniają. Pod koniec listopada byliśmy na lekcji w Szkole Podstawowej nr 2, podczas której uczniowie czwartej klasy... sami wyrwali się do tablicy. Nie do wiary, prawda? Bo ta tablica nie była zwykła. To był wielki, przymocowany do ściany tablet, na którym Zbigniew Zalewski, nauczyciel matematyki, prowadził lekcję o godzinach na zegarach.

– Nie trzeba zachęcać dzieci do pracy. Ta ogromna tablica elektroniczna ich motywuje – podkreśla Zbigniew Zalewski.

Wyobraźcie sobie, że na ekranie pojawia się obraz tradycyjnego zegara, z jakiego korzystali nasi rodzice i dziadkowie. Uczeń podchodzi do tablicy, jego zadaniem jest wprowadzenie rysikiem bądź palcem elektronicznego zapisu godziny. Jeśli się pomyli, nie musi sięgać po gąbkę. Wystarczy, że wybierze właściwą opcję na monitorze, zetrze błędny zapis, a potem wpisze poprawny wynik. Może go też wyręczyć nauczyciel. Urządzenie jest sterowane także z komputera znajdującego się na jego biurku. Takich ćwiczeń z matematyki, fizyki, języków jest całe mnóstwo. W interaktywny, nowoczesny sposób pomagają przyswoić wiedzę.

– Na tej tablicy możemy także pokazywać filmy, które ułatwiają zrozumienie tematu przez uczniów. To jest nauka przez zabawę – podkreśla Zbigniew Zalewski.

Kiedyś nauczyciel musiał stosować kredy różnego rodzaju, dziś – wystarczy jedno kliknięcie, by czerwony

Lekcja nowoczesności. W sali w „dwójce” wiszą dwie tablice: elektroniczna i tradycyjna. Obie się przydają, ale uwagę uczniów przyciąga głównie ta pierwsza.

zamienił się w niebieski, a niebieski w zielony. Trójwymiar – proszę bardzo. Kontrast – nie ma porównania z zapisem na tradycyjnej tablicy. Litery są tak wyraźnie, że nie można się pomylić. Ba, monitor może zamienić ręczny zapis na drukowany.

– Na razie mamy dwa takie ogromne tablety. W kolejnych latach chcemy wprowadzać do innych klas takie urządzenia, bo widzimy, jak bardzo pomagają dzieciom w nauce. Zdajemy sobie sprawę, że w domu otacza je elektronika – smartfony i tablety. My chcemy jej

mądrze użyć, by ułatwiać zdobywanie wiedzy – dodaje Katarzyna Łempicka, dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2.

– Inwestujemy nie tylko w rozbudowę bazy edukacyjnej szkół, ale również w ich wyposażenie. Postaramy się, by jak najwięcej tego typu monitorów pojawiło się w mareckich placówkach edukacyjnych. Takie zapisy pojawiły się w projekcie budżetu na 2018 r. A to nie koniec nowości edukacyjnych w mareckich szkołach – dodaje burmistrz Jacek Orych.

O kolejnych będziemy pisać w następnym numerze biuletynu.

Awanse i medale

Z okazji Dnia Nauczyciela podziękowaliśmy pracownikom mareckich placówek oświatowych za ich codzienny trud. Niezwykle wyróżnienie otrzymał Jan Puścian, wieloletni dyrektor Zespołu Szkół nr 1.

Ponad 4 tys. uczniów i przedszkolaków, 157 oddziałów szkolnych i niemal 400 nauczycieli – tak w telegraficznym skrócie można opisać marecką oświatę publiczną. Tylko w szkołach podstawowych co tydzień odbywa się ponad 3,5 tys. lekcji! W przeddzień Święta Edukacji Narodowej samorządowcy z naszego miasta podziękowali kadrze pedagogicznej, a także pracownikom obsługi szkół i przedszkoli za ich wysiłek.

– Amerykański pisarz Henry Brooks Adams napisał, że „nauczyciel ociera się o wieczność. Nigdy nie może stwierdzić, gdzie kończy się jego rola”. Taka właśnie jest wasza praca. Wkładacie wysiłek, by młodzi ludzie, którzy wkraczają we współczesny, niełatwy świat, byli przygotowani do tego, by radzić sobie w nim i z nim. Nie przepychając się łokciami, ale używając rozumu, potężnego narzędzia we współczesnym świecie. Dziękuję Wam, że przekazujecie wiedzę, która przyda się młodym markowianom w przyszłości – mówił

burmistrz Jacek Orych podczas głównych uroczystości zorganizowanych w szkole przy ul. Dużej.

A czasy dla mareckiej edukacji nie są łatwe. Zmienił się system edukacji – doszły nowe roczniki w przedszkolach, szkoła sześcioklasowa zmieniła się w ośmioklasową, a gimnazja są wygaszane. To także czas inwestycji, które utrudniają funkcjonowanie placówek, ale są nieodzowne, by poradzić sobie z szybko rosnącą liczbą nowych uczniów.

– W tym dniu dziękuje także tym, o których w takich chwilach zwykle się nie pamięta: dozorcóm, pracownikom kuchni i osobom sprzątającym. Doceniamy wasz wkład w to, by w odpowiednich warunkach wychowywać kolejne pokolenia młodych markowian – powiedział Jacek Orych.

Podczas uroczystości władze Marek wręczyły medale z okazji 50-lecia nadania praw miejskich. 18 nauczycieli otrzymało także nominacje z okazji awansu zawodowego (lista w ramce). Szczególną chwilą było wręczenie medalu Pro Masovia dla Jana Puściana, wieloletniego dyrektora Zespołu Szkół nr 1 im. Jana Pawła II. Został on przyznany przez Adama Struzika, marszałka województwa mazowieckiego. Zasłużony marecki pedagog otrzymał gromkie brawa od zgromadzonych gości, którzy docenili go za całokształt działalności zawodowej, społecznej, publicznej i oświatowej.

TYTUŁ NAUCZYCIELA DYPLOMOWANEGO UZYSKALI:

Zespół Szkół nr 1

➤ **Wojciech Moczulski**
– nauczyciel języka angielskiego oraz muzyki

Zespół Szkół nr 2

➤ **Ewa Przetacka**
– nauczyciel języka angielskiego
➤ **Małgorzata Urlich**
– nauczycielka edukacji informatycznej
➤ **Ewa Wójcik**
– nauczyciel języka polskiego

Szkoła Podstawowa nr 3

➤ **Aldona Torenc**
– nauczycielka języka polskiego

➤ Ewa Gębska

– nauczycielka wychowania fizycznego

➤ Magdalena Waszelewska

– nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej

➤ Katarzyna Karczmarczyk

– nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej

Przedszkole Miejskie nr 1

➤ Katarzyna Klimek

– nauczycielka wychowania przedszkolnego

TYTUŁ NAUCZYCIELA MIANOWANEGO UZYSKALI:

Szkoła Podstawowa nr 1

➤ **Elżbieta Olszanko**
– nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej

Szkoła Podstawowa nr 3

➤ **Beata Grudzień-Szubertowicz**
– wychowawca świetlicy
➤ **Maja Banaszczyk**
– nauczyciel przyrody i wychowawca świetlicy
➤ **Agata Danielak**
– nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej
➤ **Iwona Rogulska**
– nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej

Zespół Szkół nr 2

➤ Katarzyna Pakieła

– nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej

➤ Katarzyna Skłudzka

– nauczyciel plastyki i techniki

Przedszkole Miejskie nr 1

➤ Katarzyna Podwysocka

– nauczyciel wychowania przedszkolnego

Przedszkole Miejskie nr 2

➤ Justyna Kruk

– nauczyciel wychowania przedszkolnego

Młodzi, zdolni, wyróżnieni

15 mareckich uczniów i studentów otrzyma miejskie stypendia.

Świetnie się uczą, są znakomitymi sportowcami, pielęgnują zdolności muzyczne i oczywiście mieszkają w naszym mieście. Mowa o tegorocznych stypendystach, którzy otrzymali wsparcie samorządu. Na liście wyróżnionych znalazły się nazwiska 15 mareckich studentów i uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Serdecznie gratulujemy i mamy nadzieję, że przyznana pomoc przyczyni się do ugruntowania ich zainteresowań naukowych, artystycznych i sportowych.

LISTA STYPENDYSTÓW NA ROK SZKOLNY 2017/2018

Za osiągnięcia w nauce dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych

- **Natalia Wilczyńska, Alicja Zawadzka** – uczennice VII LO im. Władysława IV
- **Aleksandra Denkwicz**, uczennica II LO im. Stefana Batorego
- **Aleksandra Sobolewska**, uczennica LO im. C.K. Norwida w Radzyminie

Za osiągnięcia w nauce dla studentów

- **Maria Zachara, Katarzyna Bubień** – studentki Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego
- **Zofia Feiler** – studentka Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
- **Jaśmina Kasenko** – studentka Uniwersytetu Warszawskiego
- **Klaudia Piekut, Bartłomiej Maciarewicz** – studenci Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Za osiągnięcia artystyczne

- **Krystyna Wiśniewska** – wiolonczelistka, studentka Uniwersytetu Muzycznego im. F. Chopina w Warszawie.

Za osiągnięcia sportowe

- **Weronika Wiczorkowska** – tancerka sportowa, uczennica XV LO im. Narczy Żmichowskiej
- **Monika Stankiewicz** – tancerka sportowa, uczennica Liceum Ogólnokształcącego w Markach
- **Natalia Rymuza** – tancerka sportowa, uczennica Technikum Architektoniczno-Budowlanego w Warszawie
- **Marta Stachura** – rugbystka, studentka Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie.

Święto małych sportowców

Radość i zabawa – te słowa najlepiej opisują to, co działo się na I Mareckiej Olimpiadzie Przedszkolaków.

Znacie takie dyscypliny, jak wyścigi taczek, zbieranie cukierków, wyścigi w workach i na piłkach gimnastycznych? Na prawdziwej olimpiadzie zapewne ich nigdy nie zobaczycie. Co

innego w Markach. Dlatego powinniście wybrać się za rok na naszą, drugą, marecką olimpiadę przedszkolaków.

Pierwsza odbyła się 18 listopada w hali widowiskowo-sportowej im. Bożeny Markiewicz przy ul. Dużej. Pojawiły się na niej reprezentacje 12 mareckich przedszkoli. Każda z nich składała się z 12 uczestników (pod okiem, rzecz jasna, opiekunów). Do dyspozycji

naszych małych przedszkolaków byli również mareccy animatorzy sportu. To oni byli odpowiedzialni za bezkolejny przebieg uroczystości. A te miały rzeczywiście olimpijski charakter. Przemarsz wszystkich przedszkolaków, uroczyste ślubowanie, zapalenie znicza olimpijskiego, wspólna rozgrzewka z wesoło podrygującym Panem Cegiełką – tak rozpoczęły się sobotnie uroczystości.

Przedszkola zostały podzielone na dwie grupy: jedna toczyła rywalizację sportową, zaś druga w tym czasie świetnie bawiła się na dmuchańcach. Potem następowała zamiana ról. Trzeba przyznać, że zawodnicy świetnie sobie poradzili we wszystkich konkurencjach sportowych. Animatorzy sportu ocenili ich postawę za „wzorową”.

Na koniec odbyło się uroczyste zgaszenie znicza olimpijskiego, podsumowanie olimpiady i oczywiście wręczenie nagród naszym bohaterom, na których czekały również słodkie upominki, puchary, medale.

Zabawa na 102. Fantastyczna atmosfera, zaangażowane dzieci, radośnie kibicujący rodzice – tak wyglądała sobotnia impreza przedszkolaków w hali przy ul. Dużej.

Przygotowania do rundy rewanżowej

Aż dziewięć spotkań kontrolnych rozegra Marcovia.

2 listopada pierwsza drużyna Marcovii zakończyła zmagania w rundzie jesiennej sezonu 2017/2018. W ostatniej kolejce podopieczni Macieja Wesołowskiego rozgromili przed własną publicznością Wisłę Maciejowice. Pojedynek przy Wspólnej 12 zakończył się gładką wygraną 5:0.

Marcovia po zainkasowaniu kompletu punktów uplasowała się ostatecznie z dorobkiem 28 oczek na 4. miejscu w tabeli. Na prowadzeniu wciąż znajduje się Hutnik Warszawa. Tuż za jego plecami uplasowały się rezerwy Victo-

rii Sulejówek. Podium uzupełnia Unia Warszawa, do której nasz zespół traci tylko cztery punkty.

Zajęcia treningowe odbywały się do końca listopada. Później podopieczni Macieja Wesołowskiego udają się na zasłużony odpoczynek, po którym rozpoczną przygotowania do rundy rewanżowej. Inauguracyjny trening odbędzie się 8 stycznia. W czasie okresu przygotowawczego Marcovia rozegra aż dziewięć spotkań kontrolnych. Wśród rywali znalazły się m.in. takie zespoły, jak Dolcan Ząbki, Huragan Wołomin, KS Konstancin, Drukarz Warszawa, Grom Warszawa i Przyszłość Włochy.

Zimą możemy spodziewać się ruchów transferowych w obu kierunkach. Już dziś wiadomo, że z klubem pożegna się Ernest Kozłowski, któremu skończył się okres wypożyczenia z Błonianki Błonie. Z zamiarem odejścia nosi się również Bartosz Rzeźnik. Wciąż nieznana jest natomiast sytuacja Marcina Rojka, który nadal nie wznowił treningów po urazie kostki. W miejsce tych, którzy odejdą, na pewno pojawią się nowi, którzy wzmocnią rywalizację w czasie wiosennych potyczek. Rozmowy z kandydatami już się rozpoczęły. W marcu zobaczymy, kto zadebiutuje w barwach Marcovii. **MARCIN BOCZOŃ**

AKTYWNI SENIORZY W AKCJI

MarkiWłącz się! – nasze hasło wzięli sobie do serca mieszkańcy, którzy uczestniczyli w zajęciach sportowych. Pod okiem wyspecjalizowanych trenerów odbywają się one w gościnnych progach Zespołu Szkół nr 2 przy ul. Wczasowej. W każdych zajęciach uczestniczy grupa 20-30 aktywnych seniorów – grono 60+. Tegoroczna edycja zakończy się 14 grudnia, ale my już zapraszamy do wiosennej! Dołącz do nich, dasz radę!

Wspaniała zawodniczka, znakomita nauczycielka

Hala sportowo-widowiskowa przy ul. Dużej ma patronkę – **Bożenę Markiewicz**, wielokrotną reprezentantkę Polski w piłce ręcznej, mieszkankę naszego miasta.

W październikowe, sobotnie popołudnie Szkoła Podstawowa nr 4 tętniła życiem. Tego dnia na terenie placówki odbywały się wydarzenia związane z Bożeną Markiewicz (z domu Gniedziuk). Była ona rekordzistką pod względem występów w reprezentacji Polski w piłce ręcznej pań (241), a następnie nauczycielką wychowania fizycznego w Zespole Szkół nr 1 im. Jana Pawła II. Od rana młode szczypiornistki w hali przy Dużej rozgrywały pierwszy memoriał opatrzony imieniem przedwcześnie zmarłej sportsmenki, po południu – przy udziale wielu znamienitych gości – została odsłonięta pamiątkowa tablica z jej życiorysem. Podczas tej podniosłej uroczystości niejednej osobie zakręciła się łza w oku.

– Duch Pani Bożeny będzie czuwał, by tu rodziły się kolejne talenty sportowe – podkreślał Jacek Orych, burmistrz Marek.

– Bożena Markiewicz była nauczycielką w naszej szkole przez 14 lat. Młodzi zwiierzali się jej, bo wiedzieli, że nie tylko ich wysłucha, ale również pomoże. Była dla wielu prawdziwym autorytetem. Kładła nacisk, by reguły fair play stosowane były nie tylko na boisku, ale też w życiu codziennym. Nigdy nie okazywała zmęczenia, nawet gdy choroba dawała jej się we znaki – mówiła Sławomira Kozak, dyrektor Zespołu Szkół nr 1.

I zaraz potem dodała:

– W pokoju nauczycielskim wisi zdjęcie z naszego ostatniego wspólnego wyjazdu. Mamy wrażenie, że jej radosny głos nadal słyszymy w szkole. I tak będzie jeszcze przez wiele lat – opowiadała dyrektor.

W imieniu koleżanek z drużyny narodowej głos zabrała Dorota Przybysz.

– Razem wchodziłyśmy w dorosłość, razem połycałyśmy się na treningach, razem płakałyśmy po porażkach. Jak to kobiety – oczywiście kłóciłyśmy się. Niesnaski nie trwały jednak długo. Jej uśmiech je łagodził. Była dla nas jak starsza siostra – opowiadała sportsmenka.

– Pewnie Bóg potrzebował w niebiańskiej reprezentacji tak uzdolnionej zawodniczki – dodawał Zbigniew Paciorek, sąsiad i znajomy Bożeny Markiewicz.

– Dziękuję wszystkim, którzy przyczynili się do powstania memoriału. Mamy z tatą nadzieję, że to wydarzenie zwiększy popularność tej dyscypliny, a tak liczna państwa obecność jest świadectwem pamięci o życiu i karierze mamy – mówił Aleksander Markiewicz, syn Bożeny Markiewicz.

Turniejowe rozgrywki trwały dwa dni. Na najwyższym stopniu podium stanęła drużyna UKS Roxa Lublin. Na drugim miejscu znalazła się AP Marcovia Marki, a na trzecim UKPR Agrykola Warszawa. Najlepszą zawodniczką rozgrywek okazała się Zuzanna Reimann z AP Marcovia Marki. Między słupkami najlepiej sprawowała się Zuzanna Telus z AZS EUST Radom. Królową strzelców została Aleksandra Kaczor z KPR ROKiS Radzymin.

– Do zobaczenia za rok. Memoriał Bożeny Markiewicz na stałe wpisze się do kalendarza mareckich imprez sportowych – podsumowuje Jacek Orych. [FOT. ZS NR 1]

Mamy mistrza świata w warcabach

Siedmiu zawodników UKS Struga godnie reprezentowało biało-czerwone barwy na międzynarodowym turnieju. Brawo wy!

Niedawno zakończyły się Młodzieżowe Mistrzostwa Świata w warcabach. W turnieju rozgrywanym w Dąbkach (woj. zachodniopomorskie) uczestniczyło aż 300 zawodników z 18 krajów – od Francji po Chiny i Surinam. Oczywiście silną ekipę wystawił nasz kraj. Znalazło się w niej aż siedmiu zawodników z UKS Struga: Adrianna Koszewska, Klaudia Adamczyk, Marta Bańkowska, Kacper Waś, Jakub Broma, Martin Banaszek oraz Bogdan Bańkowski. Największy sukces odniósł ostatni zawodnik. Bogdan Bańkowski został mistrzem świata w warcabach tureckich (od klasycznych różnią się ustawieniem pionków i sposobem poruszania).

Brawo on! Bogdan Bańkowski ze złotym medalem.

Cała drużyna z Marek zasługuje na wielkie brawa. Także za wielkie serce i zaangażowanie – najkrótsza partia z udziałem naszych zawodników trwała trzy godziny!

– To dla nas duży sukces, bo aż siedmiu graczy naszej narodowej reprezentacji pochodziło z UKS Struga. Był to też wyśmienity sprawdzian – zobaczyliśmy, na jakim poziomie gra w warcaby świat. Dziękujemy za cenne wskazówki taktyczne trenerom reprezentacji narodowej: Natalii Sadowskiej i Eugeniuszowi Watutinowi, ale specjalne podziękowania kierujemy w stronę naszych długoletnich trenerów klubowych Jarosława Suheckiego oraz Pawła Suheckiego. To właśnie dzięki nim marka młodzież rozwija tą piękną pasję i nie boi się walczyć ze światową czołówką – mówi Janusz Koszewski, opiekun grupy z Marek.

Warto też dodać, że w turnieju wystąpiła jeszcze jedna osoba z mareckiego klubu, choć w innej roli. Artur Moczulski – wychowanek klubu, a dziś już pełnoletni młody człowiek – był sędzią rundowym.

Nadzieja boksu

Artur Pietrzak, mieszkaniec naszego miasta, został srebrnym medalistą Mistrzostw Polski Młodzików w kategorii +76 kg. Znalazł się w gronie 14 zawodników z Mazowsza, którzy w turnieju w Tarnowie Podgórnym stanęli na podium. Warto też zaznaczyć, że młody markowianin (rocznik 2003) jest też Mistrzem Mazowsza w swojej kategorii wagowej. Gratulujemy Arturowi i jego trenerowi Danielowi Jarosowi. W ramach podziękowań burmistrz Jacek Orych przekazał zawodnikowi klubu Box Garda rękawice bokserskie, życząc, by przyniosły mu szczęście w kolejnych walkach!

– Mimo ciężkich treningów Artur nie zaniedbuje szkoły i jest bardzo dobrym uczniem. Boks jest jego pasją, nie wyobraża sobie przyszłości bez tego sportu i chce dalej osiągać sukcesy – podkreśla Daniel Jaros.

99. rocznica odzyskania niepodległości

Wspólne śpiewanie w MOK, złożenie wieńców pod pomnikiem, pokaz laserowy – tak obchodziliśmy wielkie narodowe święto.

*O wojnę powszechną za wolność ludów,
Prosimy Cię, Panie.
O broń i orły narodowe,
Prosimy Cię, Panie (...)
O niepodległość, całość i wolność
Ojczyzny naszej, Prosimy Cię Panie.*

Te słowa napisał Adam Mickiewicz w „Litanii pielgrzymkiej”. Polacy, którzy oparli się rusyfikacji i germanizacji, długo musieli czekać, aż modlitwa genialnego wieszca zostanie wysłuchana. Wielka wojna, która wybuchła w 1914 r., pogrążyła w konflikcie zaborców. Dzięki temu Polacy mogli w listopadzie 1918 r. cieszyć się ze wskrzeszenia Ojczyzny.

Tę wspomniała, 99. rocznicę obchodziliśmy w Markach. Najpierw w Mareckim Ośrodku Kultury im. Tadeusza Łużyńskiego wręczyliśmy medale z okazji 50-lecia nadania praw miejskich, potem śpiewaliśmy pieśni patriotyczne i z okresu międzywojennego. Na gości czekał też urodzinowy tort dla Niepodległej.

– Cieszymy się z wolności, która dla nowych pokoleń Polaków jest czymś naturalnym, a w obronie której walczyły tysiące naszych przodków. Wolność, którą mamy na co dzień, trzeba szanować i pielęgnować. Jest ona naszą wspólną sprawą i naszym wspólnym zadaniem. Korzystać z wolności to rozumieć jej wartość, jej cenę i szanować tych, któ-

rzy umieli poświęcić dla niej wszystko – mówił burmistrz Jacek Orych podczas wieczornej części obchodów przy Pomniku Dziesięciu Powieszonych.

Tradycyjnie przedstawiciele komitatów, władz miasta, powiatu, placówek edukacyjnych i organizacji pozarządowych złożyli wieńce. Finałowym punktem był pokaz laserowy oraz poczęstunek zorganizowany na terenie miejskiego targowiska.

– Zapraszamy za rok, gdy będziemy obchodzić wspomniała, setną rocznicę odzyskania niepodległości – dodaje Dariusz Pietrucha, zastępca burmistrza Marek.

Na pomoc rodzicom i dzieciom

Na mapie Marek jest takie miejsce, w którym rodziny z problemami mogą uzyskać wsparcie życzliwych ludzi. Korzysta z niego już ponad sto osób.

Dojazd dogodny i szybki, przystanek Pustelnik, 12 kroków i jesteśmy na miejscu. Pierwsze piętro budynku przy Lipowej 2F. To tu mieści się Marecki Punkt Pomocy Dziecku i Rodzinie (MPPDiR), to tu niemal codziennie spotykają się osoby dorosłe, z dziećmi i całe ich rodziny. Widzą się psychologiem dziecięcym, psychoterapeutą, terapeutą, prawnikiem i pracownikiem socjalnym. Uczestniczą w rodzicielskim coachingu, warsztatach, sesjach systemowej terapii rodziny i terapii dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. Mogą przede wszystkim otrzymać poradę i konsultacje w kwestiach rozwoju i wychowania dziecka. Rodzice pod okiem fachowca/moderatora dokonują wspólnych ustaleń w procesie rozstania. Ograniczają tak szkody, jakie wywołuje rozłąka rodziców w życiu

dziecka. Mogą też pojednać się bądź poprawić komunikację małżeńską/partnerską. Przykłady pozytywnych rozwiązań można by mnożyć w nieskończoność. Tym bardziej cieszy fakt, że nasze społeczeństwo otwiera się na swobodne korzystanie z pomocy psychologicznej wiedząc, że psychoterapeuta nie jest zarezerwowany dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

MPPDiR to punkt specjalistycznego poradnictwa prowadzony przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Markach. Został utworzony dzięki dofinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego RPO WM na lata 2014-2020 w ramach realizowanego przez OPS projektu „Rodzina Relacja Reintegracja. Innowacyjny model usług społecznych”.

– Zakładaliśmy, że do udziału w projekcie zakwalifikujemy 50 osób, tymczasem liczba uczestników przekroczyła już setkę – relacjonuje Magdalena Rogalska-Kusarek, kierownik OPS Marki.

Oprócz poradnictwa i terapii mieszkańcy Marek, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji rodzinnej i mieszkaniowej, mogą skorzystać z rotacyjnego miejsca

Na pomoc. Magdalena Rogalska-Kusarek, szefowa OPS, rzuca koło ratunkowe rodzinom w trudnej sytuacji.

w mieszkaniu chronionym. Otrzymują tam wsparcie pracownika socjalnego, psychologa i innych dedykowanych specjalistów, w celu jak najszybszego wyjścia z kryzysu. Zaś rodziny, które borykają się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, zostają objęte

wsparcie asystenta rodziny. Te zaś, którym z różnych przyczyn odebrano dzieci lub które są zagrożone ich odebraniem, uczestniczą w programie „Odzyskać Dziecko”. Obecnie OPS prowadzi nabór na rodzinę wspierającą. Rodzina wspierająca zajmuje się szeroko rozumianą pomocą tym, którzy przeżywają trudności. Pomoc ta dotyczy różnych aspektów życia, takich jak wypracowanie nawyku właściwego spędzania czasu przez członków rodziny, udzielanie wskazówek dotyczących wychowania dzieci (m.in. ukazywanie sposobów komunikacji bez krzyku i przemocy, zachęcanie do właściwego spędzania czasu wolnego, pomoc w nauce, nauka gotowania, sprzątnięcia, utrzymania higieny osobistej czy racjonalnego prowadzenia budżetu domowego).

– To może być osoba z najbliższego otoczenia dziecka – sąsiad, wychowawca, ciocia, wujek – dodaje Magdalena Rogalska-Kusarek.

Chętne osoby do podjęcia tego wyzwania zapraszamy do kontaktu z OPS (hyperlink „mailto:ops@marki.pl”, ops@marki.pl, tel.: 725 520 510).

DOWÓD UZNANIA DLA MARECKIEGO PRZEDSIĘBIORCY

Jerzy Kalisiak, cukiernik o wielkim sercu, został uhonorowany tytułem „Zasłużony dla Miasta Marki”.

We współczesnym świecie karierę robi sformułowanie „społeczna odpowiedzialność biznesu”. Określa ono zaangażowanie firm lub przedsiębiorców w ludzkie sprawy. Zanim termin ten powstał, na mareckiej ziemi takie działania były praktykowane z dawien dawna. Z tą różnicą, że nikt się nimi nie chwalił, bo wypływały z potrzeby serca, a nie budowania pozytywnego wizerunku.

Osobą, która można określić mianem lokalnego filantropa, był Jerzy Kalisiak, cukiernik z naszego miasta.

„Przy czym, filantropia w jego przypadku nie była mierzona li tylko kwotami pieniędzy wpłacanymi na szczytne cele. Jerzy Kalisiak należał do dość wąskiej grupy przedsiębior-

ców, którzy potrafili się dzielić z innymi swoim czasem i swoim dorobkiem. Wielokrotnie używał bezpłatnie swojego samochodu, który w ówczesnych czasach był dobrem luksusowym. Nikt nie jest w stanie oszacować liczby chorych, którzy trafili do lekarza dzięki Syrence Pana Jerzego Kalisiaka. Dzieci z mareckich kamienic zapamiętały Go rozdającego z życzliwością pączki. Pan Jerzy wiedział, że dla wielu z nich był to czasami jedyny posiłek w ciągu dnia. Na jego nieocenioną pomoc mogli liczyć Ojcowie Pallotyni, zakony żeńskie znajdujące się w naszym mieście oraz chociażby Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci w Niegowie” – czytamy w życiorysie Jerzego Kalisiaka.

Rada Miasta jednogłośnie przegłosowała uchwałę w sprawie nadania zmarłemu w 1997 r. przedsiębiorcy honorowego tytułu „Zasłużony dla Miasta Marki”. Z takim wnioskiem wystąpili wspólnie wszystkie kluby radnych oraz

Jerzy Kalisiak należał do dość wąskiej grupy przedsiębiorców, którzy potrafili się dzielić z innymi swoim czasem i swoim dorobkiem.

burmistrz Jacek Orych. Obecna w ratuszu rodzina Jerzego Kalisiaka nie kryła wzruszenia. Jej przedstawiciele podziękowali inicjatorom (w tym m.in. śp. Marii Przybysz-Piwko) i radnym za ten piękny gest. Podkreślali, że zapamiętali ojca jako osobę, która całe życie związała z Markami. Pamiątkowa statuetka została wręczona bliskim przedsiębiorcy podczas uroczystości związanych z obchodami 100-lecia mareckiej parafii pod wezwaniem św. Izydora.

REMONT ROWÓW

W 2017 roku zrealizowaliśmy remont rowów: R-7, R-7-1 oraz R-7-1-1 (ul. Sowińskiego, Lisia, Dzika, Wilcza). To największa, dofinansowana przez WFOŚiGW w Warszawie inwestycja w tej dziedzinie w ostatnich latach. Wartość prac wyniosła prawie 636 tys. zł. Umocniliśmy ekopłytą 1288 m odcinków odkrytych, wyremontowaliśmy 134 m przepustów oraz oczyściliśmy i odmuliśmy 1724 m rowów.

Modernizacja rowów melioracyjno-komunalnych R-7, R-7-1, R-7-1-1 w Mieście Marki (etap II) dofinansowana przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w formie dotacji w kwocie 283.473,00 zł.

WIRTUALNA METROPOLIA

Marki uczestniczą w projekcie, którego owoce ułatwią codzienne życie mieszkańców aglomeracji stołecznej.

Wychodzić z domu z powodu stanu powietrza czy nie? Wybrać się na spektakl teatralny czy do kina? Ile czasu trzeba będzie czekać na autobus? Gdzie zaparkować? Odpowiedzi na to pytanie udzielić bezpłatnie rozwiązania mobilne, które wdrożą Warszawa i jej sąsiedzi, w tym oczywiście Marki. W październiku została podpisana umowa na dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego projektu pod nazwą Wirtualny Warszawski Obszar Funkcjonalny (Virtual WOF). Koszt inwestycji oszacowano na prawie 70,6 mln zł, unijny zastrzyk wyniesie niemal 56,5 mln zł. Wartość udziału Marek w projekcie wyniesie 1,5 mln zł, z czego 1,2 mln zł dofinansowane będzie z UE.

Liderem przedsięwzięcia jest Warszawa, ale Virtual WOF będzie realizowany na terenie aż 26 gmin (Czosnów, Góra Kalwaria, Halinów, Izabelin, Karczew, Kobyłka, Konstancin-Jeziorna, Legionowo, Lesznowola, Marki, Milanówek, Nieporęt, Nowy Dwór Mazowiecki, Otwock, Piastów, Podkowa Leśna, Pruszków, Radzymin, Stare Babice, Sulejówkę, Wieliszew, Wołomin, Ząbki, Zielonka, Żyrardów).

– To projekt innowacyjny i potrzebny. Dzięki niemu nie tylko mieszkańcy, ale również turyści będą mogli korzystać z najnowocześniejszych rozwiązań. To z pewnością ułatwi nie tylko znalezienie miejsca parkingowego, ale też pozwoli uzyskać informacje o ciekawych wydarzeniach kulturalnych czy poznać stopień zanieczyszczenia powietrza – podkreśla Wiesław Raboszuk, wicemarszałek województwa mazowieckiego.

Wodny Oskar trafił do Marek

Mareccy Badacze Wody są najlepsi w kraju. To nagroda za promowanie działań związanych z wodą na rzecz lokalnych społeczności.

– Pierwszą nagrodę Mistrza Badacza Wody w kraju otrzymuje: Grupa Badaczy Wody ze Szkoły Podstawowej nr 2 w Markach – by usłyszeć te słowa, uczniowie pracowali dzielnie przez cały rok. Rzucili wyzwanie, by oszczędzać wodę, zainicjowali telewizję badacza, stworzyli wodny deptak z hasłami promującymi dobre nawyki, skonstruowali z materiałów dostępnych w swoich domach pompy wodne, nawiązali kontakt z badaczami wody z Turcji i RPA, a z Wodociągiem Mareckim i reżyserką Moniką Kuczyniecką podczas warsztatów filmowych stworzyli animację o wodzie. To tylko niektóre działania, jakie ta aktywna grupa młodych ludzi wykonała w ciągu ubiegłego roku, by uświadomić innym, że bez wody nie można żyć.

Mareccy uczniowie, znani pod nazwą Polish Drops, od samego początku szli jak burza. Kiedy dołączyli do globalnego przedsięwzięcia „Badacz Wody”, osiągnęli wielki sukces, ponieważ awansowali do krajowego finału projektu, którego ogólnostanowowym celem jest ratowanie zasobów wody. Znaleźli się w piątce laureatów i 25 września uczestniczyli w finałowej gali w Pałacu Łazienkowskim, organizowanej przez Fundację GAP Polska. Tego dnia o pierwsze miejsce na podium walczyły: Szkoła Podstawowa nr 2 w Markach, Zespół Szkół w Palikówce, Publiczne Gimnazjum nr 1 w Pionkach, Gimnazjum nr 1w Socha-

Szkolna elita. Pierwsi w Polsce, drudzy na świecie. Gratulujemy ekipie Polish Drops. Trzymajcie tak dalej!

czewie, Publiczne Gimnazjum im. Johanna Nuciusa w Jemielnicy.

Każda prezentacja była na wysokim poziomie, a młodzi ludzie przedstawili zróżnicowane rozwiązania m.in. na sposoby oszczędzania wody, z których dorośli powinni brać przykład. Nie zabrakło ekologicznej mody oraz performance'u, ukazującego problem dostępu wody w Somalii. Mareccy uczniowie nie tylko zaprezentowali film podsumowujący ich dotychczasowe osiągnięcia, ale wspólnie wykonali wodny rap z przesłaniem do wszystkich, bo tak jak śpiewają – „nadszedł już czas, by rozejrzeć się wokół nas” i dostrzec skutki korzystania z dobroci naszej planety przez człowieka. Aby dotrzeć do większej liczby odbiorców, Polish Drops wykorzystuje w kreatywnych działaniach, prezentacji, teledyskach i samej nazwie język angielski, co wskazuje, że jest to uniwersalny problem każdego człowieka na ziemi.

Do ostatniej chwili napięcie rosło i uczniowie z Marek nie mogli już doczekać się ogłoszenia wyników. Na werdykt wszyscy zareagowali wielkim okrzykiem radości. Badacze wody podziękowali nie tylko organizatorom i nauczycielom – Monice Hasulak i Monice Żaczek oraz dyrekcji szkoły za ogromne wsparcie, ale również wszystkim uczestnikom. Jedną marecką badaczka wody powiedziała, że nie liczy się, kto stoi na pierwszym miejscu, ale wszyscy jesteśmy wygrani, gdy tylko coś dobrego robimy dla naszej ziemi, w tym wody.

W październiku Polish Drops odwiedzili Wodociąg Marecki. Burmistrz Jacek Orych i Kajetan Paweł Specjałski, dyrektor miejskiej spółki, pogratulowali badaczom świetnego wyniku, wręczyli pamiątkowe nagrody i poprosili, by nadal promowali efekty swojej znakomitej pracy. ANNA SOŁONINKO

HARMONOGRAM WYWOZU ŚMIECI 2018**SEKTOR 1 MARKI PÓŁNOCNE**

(odpady wystaw do godz. 6.00 przed posesją)

WYKAZ ULIC (w kolejności alfabetycznej)

Agrarna, Akacyjowa, Al. Marsz. J. Piłsudskiego (od ul. Słonecznej do granicy miasta), Amarantowa, Andersa, Asnyka, Balladyny, Batalionów Chłopskich, Błękitna, Borówkowa, Brzechwy, Bukowa, Ceramiczna, Chocimska, Ciurlionisa, Chopina, Cisowa, Cmentarna, Dąbrowskiego, Dębowa, Długa, Długosza, Dmowskiego, Dolna, Dziewanny, Fiołkowa, Fredry, Gałczyńskiego, Graniczna, Grażyny, Grunwaldzka, Hallera, Harcerska, Jarzębinowa, Jesienna, Jutrzenki, Kamienna, Karłowicza, Kasztanowa, Klonowa, Kmitówek, Kolorowa, Konwalii, Kossaka, Krasieńskiego, Kraszewskiego, Królowej Marysieńki, Kruczkowskiego, Kukier, Kurpińskiego, Kusocińskiego, Kwiatowa, Legionowa, Legionów Polskich, Leśmiana, Letnia, Lisi Jar, Łączna, Maczka, Magnolii, Makuszyńskiego, Mała, Małachowskiego, Maratońska, Marmurowa, Michalicka, Mjr. Billa, Modrzewiowa, Nałkowskiej, Napoleona, Niecała, Niemcewicz, Norwida, Nowa, Obrońców, Odrowąza, Okrzei, Olimpijska, Orła Białego, Pałacha, Parkowa, Pastelowa, Piaskowa, Pieniążka, Piotrówka, Podleśna, Pogodna, Pogonowskiego, Pomarańczowa, Pomnikowa, Poniatowskiego, Poprzeczna, Poziomkowa, Przeskok, Przesmyk, Przydrożna, Pułaskiego, Radna, Reja, Reymonta, Rolna, Różewicza, Ruczaj, Rydza-Śmigłego, Rynekowa, Sasanki, Sienkiewicza, Skorupki, Słowików, Sobieskiego, Spacerowa, Staffa, Stokrotki, Strumykowa, Szarotki, Szczepowa, Szczygła, Szymanowskiego, Śródkowa, Tęczowa, Torfowa, Turystyczna, Walewskiej, Wąska, Wczasowa, Wenecka, Wierzbowa, Wiewiórki, Wiosenna, Wilgi, Wrzosowa, Wybickiego, Zakole, Zbieżna, Zbożowa, Zielona, Ziółowa, Źródłana, Żurawinowa, Żwirowa, Żytnia

MIESIĄC ODBIORU	ODPADY ZMIESZANE (pojemnik)	ODPADY ZIELONE BIODEGRADOWALNE (worek brązowy)	ODPADY SEGREGOWANE (worek żółty, zielony, niebieski)
STYCZEŃ	8.01, 22.01	12.01, 26.01	25.01
LUTY	5.02, 19.02	9.02, 23.02	22.02
MARZEC	5.03, 19.03	9.03, 23.03	22.03
KWIECIEŃ	3.04, 16.04, 30.04	6.04, 20.04	26.04
MAJ	14.05, 28.05	5.05, 18.05	24.05
CZERWIEC	11.06, 25.06	1.06, 15.06, 29.06	28.06
LIPIEC	9.07, 23.07	13.07, 27.07	26.07
SIERPIEŃ	6.08, 20.08	10.08, 24.08	23.08
WRZESIEŃ	3.09, 17.09	7.09, 21.09	27.09
PAŹDZIERNIK	1.10, 15.10, 29.10	5.10, 19.10	25.10
LISTOPAD	12.11, 26.11	2.11, 16.11, 30.11	29.11
GRUDZIEŃ	10.12, 24.12	14.12, 28.12	27.12

SEKTOR 3P MARKI POŁUDNIOWE

(odpady wystaw do godz. 6.00 przed posesją)

WYKAZ ULIC (w kolejności alfabetycznej)

Al. Marsz. J. Piłsudskiego (od Nr 2 do rzeki Długiej), Braci Briggsów, Dojazdowa, Dworska, Fabryczna, Gdańska, Gerwazego, Gorzowska, Jana Kazimierza, Jasna, Kaszubska, Katowicka, Klucznikowska, Kołobrzaska, Konopnickiej, Kosynierów, Koszalińska, Krakowska, Kujawska, Leśna, Lotników, Lubelska, Malinowa, Mazowiecka, Mazurska, Olsztyńska, Opolska, Orzeszkowej, Paderewskiego, Pałacowa, Płocka, Płońska, Podkomorze, Pomorska, Poznańska, Protazego, Rodziewiczówny, Romantyczna, Różana, Sadowa, Siedlecka, Skłodowskiej, Słowackiego, Słupcka, Soplicy, Szczecińska, Szkolna, Szpitalna, Szwoleżerów, Szydłowiecka, Tadeusza, Telimery, Traugutta, Uroczą, Warmińska, Warszawska, Wereszczakówny, Wiejska, Wojskiego, Wrocławska, Zakopiańska, Zamkowa, Ząbkowska, Zieleniecka, Zielna, Zosi

MIESIĄC ODBIORU	ODPADY ZMIESZANE (pojemnik)	ODPADY ZIELONE BIODEGRADOWALNE (worek brązowy)	ODPADY SEGREGOWANE (worek żółty, zielony, niebieski)
STYCZEŃ	9.01, 23.01	10.01, 24.01	11.01
LUTY	6.02, 20.02	7.02, 21.02	8.02
MARZEC	6.03, 20.03	7.03, 21.03	8.03
KWIECIEŃ	4.04, 17.04	4.04, 18.04	12.04
MAJ	2.05, 15.05, 29.05	2.05, 16.05, 30.05	10.05
CZERWIEC	12.06, 26.06	13.06, 27.06	14.06
LIPIEC	10.07, 24.07	11.07, 25.07	12.07
SIERPIEŃ	7.08, 21.08	8.08, 22.08	9.08
WRZESIEŃ	4.09, 18.09	5.09, 19.09	13.09
PAŹDZIERNIK	2.10, 16.10, 30.10	3.10, 17.10, 31.10	11.10
LISTOPAD	13.11, 27.11	14.11, 28.11	15.11
GRUDZIEŃ	11.12, 22.12	12.12, 29.12	13.12

Urząd Miasta Marki

al. Marsz. J. Piłsudskiego 95, 05-270 Marki

Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

tel. 22/781-10-03 wew. 700/710/720

WWW.CZYSTE.MARKI.PL**SEKTOR 2 MARKI CENTRALNE**

(odpady wystaw do godz. 6.00 przed posesją)

WYKAZ ULIC (w kolejności alfabetycznej)

Al. Marsz. J. Piłsudskiego (od Lisa Kuli do Weneckiej), Bagienna, Baśniowa, Batorego, Bociana, Broniewskiego, Brzozowa, Ceglana, Cicha, Dobra, Duża, Dzika, Gen. Zajączka, Gliniecka, Główna, Gołębia, Górska, Jagiełły, Jana Pawła II, Jaracza, Jasińskiego, Jaskółcza, Jastrzębia, Jowisza, Kopernika, Kręta, Królowej Jadwigi, Krucza, Księżycowa, Lipowa, Lisa Kuli, Lisia, Łąkówka, Łosia, Marsa, Matejki, Miedziana, Modrzejewskiej, Mokra, Moniuszki, Morska, Orła, Partyzantów, Platynowa, Podgórska, Popiełuszki, Prosta, Prusa, Przyleśna, Rybna, Rysia, Saturna, Sikorskiego, Skowronia, Sokoła, Solskiego, Sowią, Sowińskiego, Spokojna, Sportowa, Srebrna, Starzyńskiego, Stawowa, Strzelecka, Szczęśliwa, Szeroka, Teligi, Topolowa, Tuwima, Wesoła, Wilcza, Wiśniowa, Wronia, Wschodnia, Wspólna, Wydymowa, Wypiańskiego, Wyszyńskiego, Zabawna, Zachodnia, Zimna, Złota, Żabia, Żbika, Żeglarska, Żółtowa, Żurawia

MIESIĄC ODBIORU	ODPADY ZMIESZANE (pojemnik)	ODPADY ZIELONE BIODEGRADOWALNE (worek brązowy)	ODPADY SEGREGOWANE (worek żółty, zielony, niebieski)
STYCZEŃ	2.01, 15.01, 29.01	5.01, 19.01	4.01
LUTY	12.02, 26.02	2.02, 16.02	1.02
MARZEC	12.03, 26.03	2.03, 16.03, 30.03	1.03
KWIECIEŃ	9.04, 23.04	13.04, 27.04	5.04
MAJ	7.05, 21.05	11.05, 25.05	4.05
CZERWIEC	4.06, 18.06	8.06, 22.06	7.06
LIPIEC	2.07, 16.07, 30.07	6.07, 20.07	5.07
SIERPIEŃ	13.08, 27.08	3.08, 17.08, 31.08	2.08
WRZESIEŃ	10.09, 24.09	14.09, 28.09	6.09
PAŹDZIERNIK	8.10, 22.10	12.10, 26.10	4.10
LISTOPAD	5.11, 19.11	9.11, 23.11	8.11
GRUDZIEŃ	3.12, 17.12, 31.12	7.12, 21.12	6.12

SEKTOR 3L MARKI POŁUDNIOWE

(odpady wystaw do godz. 6.00 przed posesją)

WYKAZ ULIC (w kolejności alfabetycznej)

11-ego Listopada, Al. Marsz. J. Piłsudskiego (od ul. Zygmuntońskiej do ul. Słonecznej), Architektów, Bandurskiego, Bankowa, Barbary, Barska, Bema, Bielówek, Billewiczów, Budowlana, Butrymów, Chemików, Czackiego, Czarnieckiego, Dziennikarska, Elektryków, Geodetów, Geologów, Głowackiego, Handlowa, Heleny, Hetmańska, Hoovera, Husarii, Instalatorów, Inżynierów, Janczarów, Jasnogórska, Kamieniecka, Kartografów, Ketlinga, Kiemliczów, Kilińskiego, Kmicica, Kołłątaja, Kordeckiego, Kościuszki, Kresowa, Krótka, Krymska, Krzywa, Kurcewiczów, Laudańska, Literacka, Longinusa, Mickiewicza, Mieszka I, Nauczycielska, Okólna, Oleńki, Piotra Skargi, Podolska, Poczтовая, Podolska, Polna, Promienna, Przesmyk, Rejtana, Rocha Kowalskiego, Równa, Rzemieślnicza, Rzędziana, Skrzetuskiego, Słoneczna, Sosnowa, Staszica, Świerkowa, Tatarska, Urbanistów, Ustronie, Wiśniowieckiego, Wołodyjowskiego, Wołyńska, Zagłoby, Zakątek, Zygmuntońska, Żeromskiego, Żółkiewskiego

MIESIĄC ODBIORU	ODPADY ZMIESZANE (pojemnik)	ODPADY ZIELONE BIODEGRADOWALNE (worek brązowy)	ODPADY SEGREGOWANE (worek żółty, zielony, niebieski)
STYCZEŃ	2.01, 16.01, 30.01	3.01, 17.01, 31.01	18.01
LUTY	13.02, 27.02	14.02, 28.02	15.02
MARZEC	13.03, 27.03	14.03, 28.03	15.03
KWIECIEŃ	10.04, 24.04	11.04, 25.04	19.04
MAJ	8.05, 22.05	9.05, 23.05	17.05
CZERWIEC	5.06, 19.06	6.06, 20.06	21.06
LIPIEC	3.07, 17.07, 31.07	4.07, 18.07	19.07
SIERPIEŃ	14.08, 28.08	1.08, 14.08, 29.08	16.08
WRZESIEŃ	11.09, 25.09	12.09, 26.09	20.09
PAŹDZIERNIK	9.10, 23.10	10.10, 24.10	18.10
LISTOPAD	6.11, 20.11	7.11, 21.11	22.11
GRUDZIEŃ	4.12, 18.12	5.12, 19.12	20.12